

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Комисия по образованието и науката

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.№ <u>553-09-27</u>
Дата <u>01 / 12</u> 201 <u>5</u> г.

1421

ДОКЛАД

Относно: Общ законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование, изготвен на основание чл. 78, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание въз основа на приетите на 26.11.2015 г. на първо гласуване законопроекти:

- № 554-01-84, внесен от Милена Цветанова Дамянова и група народни представители на 29.04.2015 г.;
- № 502-01-42, внесен от Министерски съвет на 01.06.2015 г.;
- № 554-01-152, внесен от Борислав Михайлов Борисов на 15.09.2015 г.;
- № 554-01-153, внесен от Борислав Любенов Великов и Милен Василев Михов на 15.09.2015 г.

Общ проект!

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ЗАКОНА ЗА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

(Обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г., изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56 от 1997 г., попр., бр. 57 от 1997 г., изм., бр. 58 от 1997 г., изм. и доп., бр. 60 от 1999 г., попр., бр. 66 от 1999 г., изм. и доп., бр. 111 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., бр. 77, 83 и 103 от 2005 г., бр. 30, 36, 62 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 13, 43 и 69 от 2008 г., бр. 42, 74 и 99 от 2009 г., бр. 38, 50, 56, 63 и 101 от 2010 г., бр. 61 и 99 от 2011 г., бр. 60 и 102 от 2012 г., бр. 15, 63, 68 и 101 от 2013 г., бр. 54, 66 и 107 от 2014 г. и бр. 56 от 2015 г.)

§ 1. В чл. 6, ал. 2 се правят следните изменения и допълнения: точката в края на изречението се заличава, поставя се запетая и текста "както и производствена и търговска дейности, свързани със стопанската реализация на създаваните от него научноизследователски продукти".

§ 2. В чл. 9 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3:

а) в т. 6:

аа) буква „а" се изменя така:

„а) по предложение на министъра на образованието и науката броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища, за които държавата осигурява средства за издръжката на обучението им, в съответствие с ал. 4;“

бб) създава се нова буква „б“:

„б) по предложение на министъра на образованието и науката въз основа на предложенията на държавните висши училища броя на приеманите за обучение срещу заплащане студенти и докторанти в тях в съответствие с капацитета на висшето училище, на професионалните направления и на специалностите от регулираните професии в него;“

вв) досегашните букви „б“ и „в“ стават съответно букви „в“ и „г“;

б) създава се т. 16:

„16. приема Списък на приоритетните професионални направления и защитените специалности.“

2. Създават се ал. 4-9:

„(4) Броят на приеманите за обучение студенти и докторанти по ал. 3, т. 6, буква „а“ се утвърждава по държавни висши училища, по професионални направления, по специалности от регулираните професии и по форми на обучение в зависимост от:

1. оценката на учебната и научната дейност;

2. данните за реализацията на завършилите студенти и докторанти;

3. приоритетите за обществено-икономическото развитие на страната;

4. заявената готовност от държавните висши училища за обучение на определен брой студенти и докторанти в съответствие с капацитета на висшето училище, на професионалните направления и на специалностите от регулираните професии в него.

(5) Конкретните условия и редът за утвърждаване броя на приеманите за обучение студенти и докторанти по ал. 4 се определят с акт на Министерския съвет.

(6) Определени професионални направления от класификатора по ал. 3, т. 4 се определят за приоритетни, а отделни специалности от професионални направления се определят за защитени.

(7) Критериите за определянето на приоритетните професионални направления и на защитените специалности, както и списъкът с тях, се приемат с акта по ал. 5.

(8) За приоритетните професионални направления и за защитените специалности може да бъде утвърден по-висок брой на приеманите за обучение студенти и докторанти по ал. 3, т. 6, буква „а“ от заявления по ал. 4, т. 4 за сметка на предложения брой по ал. 3, т. 6, буква „б“ от съответното държавно висше училище в съответствие с капацитета на висшето училище, на професионалните направления и на специалностите от регулираните професии в него.

(9) За новооткрити за висшето училище професионални направления и специалности от регулираните професии, за които няма данни за реализацията на завършилите студенти и докторанти, може да бъде утвърден брой на

приеманите за обучение студенти и докторанти по ал. 3, т. 6, буква „а“ въз основа на оценка на потребностите на пазара на труда, изготвена от Министерството на труда и социалната политика съвместно с Министерството на образованието и науката и съответните отраслови министерства.“

§ 3. Към чл. 11 се създава нова алинея 5:

„(5) При констатирани нарушения по предходната алинея, Националната агенция за оценяване и акредитация може да налага санкции на висшето училище, като: намаляване на дадените акредитационни оценки при институционалната и програмните акредитации, намаляване на съответния капацитет по т. 3, изменение на направените препоръки по т. 2, отнемане на акредитацията за определен срок и други.“

§ 4. В чл. 17 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думата "самостоятелни" се заличава.

2. В ал. 6 изразът "Самостоятелният колеж" се заменя с "Колежът".

§ 5. В чл. 21 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 9 след изреча "законодателството на съответната държава," се добавя "право на разкриване на свои образователни структури в други държави в съответствие с тяхното законодателство", а след изреча "обучение през целия живот," се добавя "на предоставяне или придобиване на".

2. Към ал. 1, т. 9 се създават нови точки "а" и "б" със следните текстове:

"а) право да разкриват свои образователни структури в други държави имат висши училища, получили оценка при институционалната акредитация от 8.00 до 10.00, като обучението в тях може да се извършва само по специалности от професионални направления и от регулираните професии, получили оценка при програмната акредитация от 8.00 до 10.00;"

"б) право за предоставяне в чужбина на образователен франчайз имат висши училища, получили оценка при институционалната акредитация от 8.00 до 10.00, и само по специалности от професионални направления и от регулираните професии, получили оценка при програмната акредитация от 8.00 до 10.00, като образователният франчайз се предоставя само на акредитирани по законодателството на съответната държава висши училища, при което не по-малко от 80 на сто от обучението в чужбина се извършва изцяло по учебните планове, учебните програми и методическите указания за обучение, приети от българското висше училище, което осигурява не по-малко от 50 на сто от преподавателския състав, водещ учебния процес по предоставения образователен франчайз, и издава дипломата за завършеното образование."

3. Към ал. 1 се създава нова т. 14 със следния текст:

"14. право на производствена и търговска дейности, свързани със стопанската реализация на създадените от висшето училище научноизследователски продукти съобразно неговия предмет на дейност."

4. (*вариант 1*) В ал. 2 след израза "на съответната специалност от регулираните професии" се поставя точка и текстът до края на изречението се заличава.

4. (*вариант 2*) В ал. 2 изречение второ се изменя така:

„Приемането на студенти за обучение срещу заплащане се осъществява по реда на чл. 68, като броят им е в рамките на определения по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква „б“.“

§ 6. В чл. 24, ал. 2 точката в края на изречението се заличава и се добавя текстът "измежду членовете на академичния състав на основен трудов договор с висшето училище".

§ 7. В чл. 25, ал. 2 се добавя ново изречение със следния текст: "При необходимост висшите училища могат да създават в структурата си и други звена със статут на основни в съответствие с характера и спецификата на учебно-изследователския си профил".

§ 8. В чл. 26 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след израза "хабилитираните лица" се добавя текстът "и главните асистенти с образователната и научна степен "доктор".

2. В ал. 8, т. 2, буква „а“ се изменя така:

“а) проекти за създаване, преобразуване или закриване на катедри, обслужващи звена и териториални поделения на факултета в чужбина;“

§ 9. В чл. 26б, ал. 1 се добавят нови точки "а" и "б" със следните текстове:

"а) назначените на академични длъжности на основен трудов договор в институтите могат осъществяват и учебна дейност, съобразно тяхното направление на изследователска работа в института, в обем до 40 на сто от нормативната учебна заетост, определена за преподавателския състав на висшето училище;"

"б) при достигане на необходимия изследователски и кадрови капацитет, Академичният съвет на висшето училище може да възложи на института разкриването и провеждането на обучение по специалности, съответстващи на неговия научноизследователски профил".

§ 10. В чл. 26д, ал. 6 се добавя второ изречение със следния текст: "Това изискване не се прилага и при създаването на катедри по нови учебно-научни направления за срок до 5 години от тяхното създаване."

§ 11. В чл. 30, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 4 думите „и ежегодно предлага на министъра на образованието и науката броя на приеманите студенти и докторанти по чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“ и „б“ се заменят с „и ежегодно заявява, съответно предлага на министъра на образованието и науката броя на студентите и докторантите по чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“, „б“ и „в“.

3. В т. 10, буква „б“ след думите „за откриване на звена“ се добавя „включително на териториални поделения на факултетите в чужбина”.

§ 12. В чл. 31 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 изразът "основен трудов договор с" се заменя с "договор за управление на".

§ 13. В чл. 35б, т. 5 след думите „проектите на“ се добавя „заявките и“.

§ 14. В чл. 68 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“ и „б“ се заменят с „по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“, „б“ и „в“.

2. В ал. 4 думите „по чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“ и „б“ се заменят с „по чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“, „б“ и „в“.

3. В ал. 5 думите „по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“ и „б“ се заменят с „по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“, „б“ и „в“.

4. В ал. 6 думите „по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“ и „б“ се заменят с „по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“, „б“ и „в“.

§ 15. В чл. 73а се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Националното представителство на студентските съвети се състои от председателите на студентските съвети на висшите училища или от членове на студентските съвети, на които с решение на съответния студентски съвет им е делегирано това право. “

2. Създава се нова ал. 3:

„(3) Мандатът на членовете на Националното представителство на студентските съвети е 2 години с право да бъдат преизбирани за още един мандат независимо от преминаването в друга образователно-квалификационна степен или в друго висше училище. Мандатът се прекратява с прекратяване на членството в студентския съвет, а за делегираните членове на студентските съвети – и по решение на съответния студентски съвет.“

3. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и се изменя така:

„(4) Националното представителство на студентските съвети е юридическо лице. Приходната част на бюджета му се формира от членски внос под формата на отчисления в размер 3 на сто от бюджетите на студентските съвети. Дейността на Националното представителство може да се финансира и с допълнителни средства от бюджетите на студентските съвети на проектен принцип, както и чрез постъпления от дарения, спонсорство и други допустими от законодателството на Република България източници.“

4. Създава се нова ал. 5:

„(5) Правото на глас в Националното представителство на студентските съвети не е обвързано от заплащането на членския внос.“

5. Досегашната ал. 4 става ал. 6 и в нея се създава т. 5:

„5. ежегодно публикува на официалната си интернет страница бюджета си и подробен отчет за извършените разходи.“

6. Досегашната ал. 5 става ал. 7 и в нея думите „ал. 3“ се заменят с думите „ал. 4“.

7. Досегашната ал. 6 става ал. 8 и в нея:

а) след думата „одитират“ се добавя „ежегодно“;

б) създава се изр. 2:

„Резултатите от одита се публикуват на официалната интернет страница на Националното представителство на студентските съвети.“

8. Създава се ал. 9:

„(9) Актовете на органите за управление на Националното представителство на студентските съвети могат да се обжалват пред съда по реда на Административнопроцесуалния кодекс.“

§ 16. В чл. 77, ал. 3 думите „две висши училища“ се заменят с „едно висше училище“.

§ 17. В чл. 90, ал. 3, т. 4, буква "а" текстът след израза "спортна дейност" се заличава, поставя се запетая и се добавя текстът "от производствена и търговска реализация на научноизследователски продукти и от права върху интелектуална собственост".

§ 18. В чл. 91 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3, т. 2 думите „по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква „в“ се заменят с „по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква „г“.

2. Създават се нови ал. 4 и 5:

„(4) Средствата по ал. 1, т. 1 включват и допълнително финансиране за обучението по приоритетни професионални направления и защитени специалности, определено от Министерския съвет.

(5) Издръжката на обучението на студентите, приети по реда на чл. 68, ал. 5 и 6 в държавните висши училища, се осигурява със средства от държавния бюджет по ред, определен с акта по ал. 2, т. 1.“

3. Досегашните ал. 4, 5, 6, 7 и 8 стават съответно ал. 6, 7, 8, 9 и 10.

§ 19. В чл. 91а се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Средствата по чл. 91, ал. 1, т. 2 се предоставят в зависимост от оценка на научната дейност, извършена въз основа на наукометрични показатели, или от оценка на художественотворческата дейност, извършена въз основа на художественотворчески постижения. Оценката, планирането, разпределението и разходването на средствата от държавния бюджет за финансиране на присъщата на висшите училища научна или художественотворческа дейност се извършват при условия и по ред, определени от Министерския съвет.“

2. Създава се нова ал. 3:

„(3) Държавните висши училища, получили висока оценка на научната дейност, се включват в списък на държавните висши училища с характеристика на изследователски по критерии и при условия и по ред, определени с акта на Министерския съвет по ал. 2.“

3. Създава се ал. 4:

„(4) Списъкът на държавните висши училища с характеристика на изследователски се приема с акта на Министерския съвет по ал. 2 по предложение на министъра на образованието и науката и се актуализира периодично, но не по-рядко от веднъж на всеки 3 години.“

3. Досегашната ал. 3 става ал. 5 и в нея думите „В зависимост от извършената оценка на резултатите от научната дейност“ се заменят с „В зависимост от оценката по ал. 2“.

§ 20. Създава се чл. 91б:

„Чл. 91б. Средства от държавния бюджет се предоставят и за финансиране на изпълнението на програми за консолидация и за оптимизация на държавните висши училища, разработени от тях и приети от Министерския съвет по предложение на министъра на образованието и науката.“

§ 21. В чл. 95 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Таксата за обучение по чл. 21, ал. 2 за един студент не може да е по-висока от 170 на сто от съответните диференцирани нормативи, определени по реда на чл. 91, ал. 2, т. 1, а таксата за обучение по чл. 21, ал. 5 за един докторант не може да е по-ниска от 70 на сто от съответните диференцирани нормативи, определени по чл. 91, ал. 3, т. 1.“

2. Създава се нова ал. 5:

„(5) За обучение по приоритетни професионални направления и защитени специалности в отделни държавни висши училища Министерският съвет по предложение на министъра на образованието и науката може да утвърди по-ниски размери на такси за обучение на студенти и докторанти от предложените от държавните висши училища, при условие че е осигурено допълнително финансиране за издръжка на обучението по реда на чл. 91, ал. 2, т. 3, ал. 3, т. 3 и ал. 4.“

3. Досегашните ал. 5-8 стават съответно ал. 6-9.

4. Досегашните ал. 9 и 10 стават съответно ал. 10 и 11 и в тях думите „по ал. 7“ се заменят с „по ал. 8“.

5. Досегашната ал. 11 става ал. 12.

§ 22. В §4 от Допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 след думите „могат да разкриват свои звена“ се добавя “ или териториални поделения на факултетите в чужбина“.

2. Създават се нови ал. 4 и 5:

„(4) Териториалните поделения на факултетите по чл. 26, ал. 8, т. 2, буква „а“ в чужбина не са самостоятелни звена. Обучението и управлението и на териториалното поделение се извършва от академичния състав и органите за управление на факултета.

”(5) По решение на Академичния съвет на висшето училище в териториалните поделения по ал. 4 в чужбина може да се провежда и частично обучение по отделни дисциплини, които имат относителна самостоятелност по отношение на цялостния образователен процес по дадена специалност.“

3. Досегашната ал. 4 става ал. 6.

§ 23. В § 4д от Допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 1 точката в края на изречението се заличава и се добавя текстът: "и отговарящи на разпоредбите на чл. 136, ал. 1 и ал. 3 от Кодекса на труда".

2. Създават се т. 9 и 10:

„9. „Приоритетни професионални направления“ са професионалните направления, за които е налице прогноза за повишена необходимост от подготовка на висококвалифицирани специалисти за целите на икономическото и общественото развитие на Република България.

10. „Защитени специалности“ са специалности на висшето образование, за обучението в които липсва заявен интерес или заявеният интерес е нисък, но към определен етап от икономическото и общественото развитие на Република България съществува необходимост от подготовка на висококвалифицирани специалисти за тези специалности.“

§ 24. В Преходните и заключителни разпоредби се създава нов параграф със следния текст: "Правото на висшите училища по чл. 21, ал. 2, изречение първо не се ограничава със срок."

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 25. Относителният дял на средствата по чл. 91, ал. 2, т. 3, ал. 3, т. 3 и ал. 4 спрямо общия размер на определените средства за издръжка на обучението за държавните висши училища се увеличават поетапно, както следва:

1. През 2016 г. – не по-малко от 25 на сто.
2. През 2017 г. – не по-малко от 40 на сто.
3. През 2018 г. – не по-малко от 50 на сто.
4. През 2019 г. – не по-малко от 55 на сто.
5. През 2020 г. – не по-малко от 60 на сто.

§ 26. В Закона за здравето (обн., ДВ, бр. 70 от 2004 г.; изм., бр. 46, 76, 85, 88, 94 и 103 от 2005 г., бр. 18, 30, 34, 59, 71, 75, 81, 95 и 102 от 2006 г., бр. 31, 41, 46, 59, 82 и 95 от 2007 г., бр. 13, 102 и 110 от 2008 г., бр. 36, 41, 74, 82, 93, 99 и 101 от 2009 г., бр. 41, 42, 50, 59, 62, 98 и 100 от 2010 г., бр. 8, 9, 45 и 60 от 2011 г., бр. 38, 40, 54, 60, 82, 101 и 102 от 2012 г., бр. 15, 30, 66, 68, 99, 104 и 106 от 2013 г., бр. 1, 98 и 107 от 2014 г. и бр. 9 от 2015 г.), в чл.175, ал. 1 се създава изречение второ: „Частично обучение по отделни дисциплини, които имат относителна

самостоятелност по отношение на цялостния образователен процес по някоя от специалностите по предходното изречение, може да се организира и провежда и в териториални поделения на съответните факултети в чужбина.“

§ 27. В срок до два месеца от влизането в сила на този закон Министерският съвет и министърът на образованието и науката привеждат в съответствие с него подзаконовите актове по прилагането му.

§ 28. В срок до един месец от влизане на закона в сила Националното представителство на студентските съвети привежда състава си в съответствие с изискванията на този закон.

§ 29. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА:**

МИЛЕНА ДАМЯНОВА